

SELETUSKIRI

maeluministri 21. detsembri 2022. a määruse nr 68 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused“ muutmise juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 2 lõike 2 ja § 42 lõike 3 alusel ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186), artikli 9 ning artikli 13 lõigete 1 ja 2 alusel.

Määrusega muudetakse maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 68 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused“ (edaspidi *määrus nr 68*).

Suurem osa määruses nr 68 tehtavatest muudatustest on seotud Euroopa Komisjoni poolt 2025. aastal algatatud lihtsustamispaketiga (nn Omnibus II), mille aluseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2025/2649, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2115 tingimuslikkuse süsteemi, otsetoetustega sekkumise viiside, teatavatesse sektoritesse sekkumise viiside ja maaelu arengu edendamisse sekkumise viiside ning iga-aastaste tulemusaruannete osas ning määrust (EL) 2021/2116 maksete peatamise, iga-aastase tulemuslikkuse kontrollimise ja heakskiitmise ning kontrollide ja karistuste osas (ELT L 2025/2649, 31.12.2025). II lihtsustamispaketi eesmärk on veelgi enam lihtsustada põllumajanduse valdkonnas kehtivate ELi õigusaktide nõudeid ning käesolevas määruseelnõus kavandatud muudatused on välja töötatud nende muudatuste kajastamiseks.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduskeskkonnapoliitika osakonna otsetoetuste valdkonna peaspetsialist Siim Suure (625 6118, siim.suure@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunikud Mari-Liis Kivipõld (625 6283, mari-liis.kivipold@agri.ee) ja Ketlyn Roze (625 6127, ketlyn.roze@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 punktiga 1 tehtava muudatusega täpsustatakse viitega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261), artiklile 83 nende taotlejate ringi, kes peavad täitma maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudeid ning kohustuslikke majandamisnõudeid.

II lihtsustamispaketi muudatustega on mh täiendatud määruse (EL) 2021/2116 artiklit 83 mitmete lõigetega, milles täpsustatakse, milliste toetuste taotlejad on millises ulatuses nn tingimuslikkuse süsteemi nõuete täitmisest vabastatud. Üldine viide artiklile 83 võtab paremini arvesse selle artikli muutunud sisu ja täidab paremini õigusselguse eesmärki.

Eelnõu § 1 punktiga 2 tehtava muudatuse peamine eesmärk on seoses II lihtsustamispaketist tulenevate muudatustega leevendada tingimuslikkuse süsteemi HPK 1 nõuet.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2025/2649¹ on muudetud määrust (EL) 2021/2115 ning asendatud piirmäär 5% püsirohuma suhtarvu maksimaalsest vähenemisest võrreldes võrdlusaastaga 2018 piirmääruga 10%. Selle muudatuse kajastamiseks muudetakse ka komisjoni delegeeritud määruse 2022/126² artiklis 48 sätestatud püsirohuma suhtarvu lubatud muutuse piirmäära. Selleks, et põllumajandustootjaid seoses piirmäära suurenemisega veelgi enam soodustada, ei pea nad edaspidi enam säilitama püsirohuma pindala vähemalt ulatuses, mis on võrdne Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 2 nimetatud pindalapõhiste otsetoetuste ja maaelu arengu toetuste ühise taotluse (edaspidi *ühine taotlus*) esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud ühise taotluse alusel kindlaks määratud püsirohuma pindalaga.

Siiski peab ka edaspidi arvestama asjaoluga, et kui püsirohuma osakaal põllumajandusmaas väheneb riigi tasemel võrdlussuhtarvuga võrreldes rohkem kui 10%, määrab Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) kindlaks taotlejad, kes on püsirohuma kasutusotstarvet muutnud, ning määrab igale asjaomasele põllumajandustootjale individuaalse püsirohuma tagasirajamise kohustuse, ehk kohustuse muuta maa tagasi püsirohumaaks. Taotleja peab püsirohuma tagasi rajama ja märkima tagasirajatud püsirohuma ühisele taotlusele (märkega TAR) ainult selles ulatuses, ehk vastavalt hektarite arvule, mille raames *PRIA* on kohustatud põllumajandustootjat püsirohumaad tagasi rajama ja tagasirajatud püsirohumaad säilitama.

Seega tuleb arvestada asjaoluga, et kui 2027. aastal selgub, et 2026. aastal on püsirohuma säilitamise suhtarv ületanud lubatud 10% piiri, määratakse taotlejatele individuaalse suurusega tagasirajamise kohustused. Arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 4 lõike 3 punkti c alusel tehtud otsust püsirohuma määratluse muutmise kohta, tuleb tagasirajatud püsirohumaad säilitada vähemalt seitsmel järjestikusel aastal või kauem pärast püsirohumaaks tagasi muutmist.

Eelnõu § 1 punktiga 3 kavandatud muudatusega nähakse ette, et taotlejatele tehakse eelteavitus püsirohuma suhtarvu riigi tasemel vähenemise kohta senise nelja protsendi asemel edaspidi siis, kui vähenemine on üle kaheksa protsendi. Muudatus on seotud punktis 2 kirjeldatud muudatusega, mille kohaselt on piirmäär 5% asendatud piirmääruga 10%. Seega, kui püsirohuma suhtarv on riigi tasemel võrdlusarvuga võrreldes vähenenud üle kaheksa protsendi, avalikustab *PRIA* sellekohase teabe oma veebilehel.

Eelnõu § 1 punktiga 4 viiakse määrus kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artiklis 13 ja III lisas HPK 7 puhul tehtud muudatustega.

Artiklis 13 tehtud muudatuste kohaselt loetakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2018/848 sertifitseeritud põllumajandustootjad vastavaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 III lisas loetletud HPK 1., 3., 4., 5., 6. ja 7. standardile seoses teatud mahepõllumajanduslike tootmisüksustega ja üleminekuaja tootmisüksustega. Muudatuste

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 2025. aasta määrus (EL) 2025/2649, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2115 tingimuslikkuse süsteemi, otsetoetustega sekkumise viiside, teatavatesse sektoritesse sekkumise viiside ja maaelu arengu edendamisse sekkumise viiside ning iga-aastaste tulemusaruannete osas ning määrust (EL) 2021/2116 maksete peatamise, iga-aastase tulemuslikkuse kontrollimise ja heakskiitmise ning kontrollide ja karistuste osas (ELT L, 2025/2649, 31.12.2025).

² Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.1.2022, lk 52–94).

tegemisel on lähtunud sellest, et võttes arvesse määruses (EL) 2018/848 sätestatud põhimõtteid ja reegleid ning mahepõllumajandussüsteemide olemasolevaid tavasid, saavutavad mahepõllumajandustootjad juba sellest tulenevalt eesmärgi, mis kattuvad mitmete HPK nõuete eesmärkidega. Seega lähtutakse määruse (EL) 2018/848 kohaselt sertifitseeritud põllumajandustootja puhul eeldusest, et tema tegevus vastab enamikele HPK standarditele. Selline eeldus hõlmab siiski ka vajadust nõude rikkumise korral sellele reageerida, seega HPK nõude rikkumisele järgneb endiselt asjaomane tagajärg.

Eelnõu § 1 punktiga 4 täiendatakse määrust lõikega 5, mille eesmärk on õigusselguse tagamiseks konkretiseerida, et kui püsirohumaad kasutusotstarvet on muudetud enne 1. jaanuari 2026, tuleb tagasirajamise kohustuse täitmiseks tagasirajatud püsirohumaad ka püsirohumaad mõiste muutumise järgselt säilitada vähemalt viis (mitte seitse) järjestikust aastat või kauem.

Püsirohumaad mõiste muutmise tõttu alates 2026. aastast pikeneb lühiajaliste rohumaade muutumine püsirohumaaks kahe aasta võrra, ehk edaspidi käsitletakse püsirohumaad senise vähemalt viie aasta vanuse rohumaad asemel vähemalt seitsmeaastast rohumaad. Seetõttu on püsirohumaad tagasirajamise kohustusega seoses oluline, et enne 2026. aastat üles haritud püsirohumaad tõttu määratud tagasirajamise kohustuse raames tagasi rajatud püsirohumaad vanuse arvestus ja selle säilitamine toimiks ka edaspidi varem kehtinud reeglite kohaselt, mille tulemusena säilib taotlejate jaoks soodsam olukord. See tähendab, et kui nt 2025. aastal on püsirohumaad üles haritud, mille tõttu 2026. aastal määratakse taotlejale püsirohumaad tagasirajamise kohustus, tuleb tagasirajatud püsirohumaad säilitada vähemalt viis (mitte seitse) järjestikust aastat.

Kui püsirohumaad säilitamise suhtarvu vähenemine peaks riigi tasemel 2026. aastal ületama lubatud 10% piirmäära, määratakse ülesharijatele 2027. aastal püsirohumaad tagasirajamise kohustus, mille puhul lähtutakse juba uuest püsirohumaad määratlusest, millisel juhul tuleb tagasirajatud püsirohumaad säilitada vähemalt seitsmel järjestikusel aastal või kauem pärast püsirohumaad tagasi muutmist.

Eelnõu § 1 punktiga 5 muudetakse määruse lisa ja kohustusliku majandamisnõude KM 6 alamnõude 2 puhul lisatakse viiteline täiendus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/4 artikli 17 lõikele 7. Nõude sõnastuse kohaselt peab loomapidaja pidama arvestust põllumajandusloomale nii manustatud ravimite kui ka ravimsöötade kohta. Praegu on olemas viide ravimitele, kuid puudub viide ravimsöötadele, mistõttu on täiendus vajalik õigusselguse eesmärgil.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on võetud aluseks järgmised õigusaktid:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavad (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 183, 08.07.2022, lk.23–34);
- 3) Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/1172, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas (ELT L 183, 08.07.2022, lk 12–22);

4) Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/1173, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta (ELT L 183, 08.07.2022, lk 23–34);

5) Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.1.2022, lk 52–94).

4. Määruse mõjud

Eelnõu rakendamine ei too kaasa olulist mõju majandusele, elu- ja looduskeskkonnale, julgeolekule, regionaalarengule ja riigi ning kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele.

Määruses tehtavad muudatused on nii sisulised kui ka tehtud parema õigusselguse tagamiseks.

Püsirohuma säilitamise nõude (HPK 1) muudatus on taotleja jaoks soodustav, sest annab taotlejale paindlikkust püsirohuma säilitamisel ning võimaldab taotlejal teatud osas muuta ka sellise püsirohuma kasutusotstarvet, mille järele enam varasemas mahus vajadust pole. Riigi tasemel on 2025. aasta seisuga püsirohuma suhtarv vähenenud ca 3,6%, samas uus piirmäär hakkab olema 10%.

PRIA vaatest mõjutavad muudatused menetlusprotsesside ümberkujundamisele kuluvat tööaega (infosüsteemide arendused, protseduuride ja infomaterjalide muutmine), kuid kuna tegemist on ühekordse tegevusega ja muudatuse tulemusena tõenäoliselt väheneb nõuete rikkumiste arv, siis eelduslikult väheneb sellest tulenevalt ka PRIA töökoormus.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu kohase määruse rakendamisega kaasnevad ühekordsed kulud, mis on tingitud HPK 1 standardiga seotud muudatustest ning HPK 1., 3., 4., 5., 6. ja 7. standardite kontrollimisega seonduvast. Sellest tulenevalt on CCS infosüsteemi arenduskulud 9920 eurot ning e-PRIA ja TAKS arenduskulud 1160,64 eurot, mis on juba PRIA eelarvesse eraldatud. Muudatustega kaasneb ka tööjõukulu suurusjärgus 90 töötundi.

6. Määruse jõustumine

Määrust kohaldatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2026. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile. Eelnõu esitatakse teadmiseks Eesti Põllumajandus- Kaubanduskojale, Eestimaa Talupidajate Keskliidule, Eesti Aiandusliidule, Eesti Noortalunikele, Eesti Mahepõllumajanduse Koostöökogule, Lihaveisekasvatavate Seltsile ning Lamba- ja Kitsekasvatavate Liidule.

(allkirjastatud digitaalselt)

Triin Kõrgmaa
Kantsler

